

Læsning – EU-ret

EU er både en politisk, økonomisk og retlig union

Acquis communautaire = gældende fællesskabsret

Primær lovgivning = traktaterne

Sekundær lovgivning = direktiver, forordninger, beslutninger, domme og ikke-bindende anbefalinger og udtalelser → har hjemmel i den primære lov

Indholdsfortegnelse

DEL 1 – INSTITUTIONER, REGULERING OG RETTIGHEDER	6
<i>KAPITEL 1 – EU'S STRUKTUR OG UDVIKLING, VÆRDIER, MÅL OG MIDLER</i>	<i>6</i>
1. EU's struktur.....	6
1.1 Efter Lissabon-Traktaten	6
1.2 Søjlestrukturen (tempelmodellen) fra 1993 til 2009	8
2. Forfatningsudviklingen i EU	8
2.1 Generelt om forfatningsudviklingen (konstitutionaliseringen) i EU	8
2.2 Baggrund: 2. verdenskrig.....	9
2.3 EKSF-Traktaten 1951 (udløbet i 2002)	10
2.4 EØF- og EURATOM-Traktaterne 1957	10
2.6 Maastricht-Traktaten 1992.....	10
2.7 Amsterdam-Traktaten 1999	11
2.8 Nice-Traktaten 2001	12
2.10 Lissabon-Traktaten	12
2.11 Finanspagten	14
3. EU's værdier	14
4. EU's mål og midler.....	14
4.1 Mål og midler i traktaterne før 1992: oprettelse af et indre marked	14
4.2 Mål og midler efter Lissabon-traktaten	14
<i>KAPITEL 2 – INSTITUTIONER</i>	<i>15</i>
1. Indledning	15
1.1 De vigtigste institutioner	15
1.2 Den historiske udvikling. Magtbalancen mellem institutionerne	15
1.3 EU og demokrati	16
2. Europa-Parlamentet	16
2.1 Europa-Parlamentets sammensætning	16
2.3 Europa-Parlamentets funktioner og kompetence	16
3. Det Europæiske Råd	17
3.1 Sammensætning og møder.....	17
3.2 Kompetence	17
4. Rådet.....	17
4.1 Rådets sammensætning, funktion og afstemningsregler.....	17
4.2 Rådets opgaver.....	18
4.3 Coreper, generalsekretariat og arbejdsgrupper	18
5. Kommissionen	18
5.1 Sammensætning	18
5.2 Opgaver.....	18
6. EU-Domstolen	19
6.2 EU-Domstolens funktioner og kompetence generelt	19
6.3 Traktatbrudssager.....	19
6.4 Annullationssøgsmål.....	19
6.5 Præjudicielle afgørelser	20

7.2 Formål	77
7.3 Anvendelsesområde, m.m.	77
7.4 Definitioner	77
7.5 Centrale bestemmelser vedrørende fri udveksling af tjenesteydelser	77
7.6 Centrale bestemmelser vedrørende tjenestemodtageres rettigheder	78
7.7 Sammenfatning	78
KAPITEL 10 – ETABLERING	79
1. Introduktion	79
2. Kort om art. 49 og 54 TEUF	79
3. Begrebet etablering	79
3.1 Sekundær etablering	80
3.2 Primær etablering, herunder flytning af hovedsæde	80
4. De berettigede og de forpligtede	81
5. Diskriminations og/eller restriktionsforbud	81
5.1 Nationalitet	82
5.2 Bopæl	82
5.3 Forbud mod etablering i flere lande	82
5.4 Kvalifikationskrav	82
5.5 Begrænsninger i adgangen til at anvende professionelle titler	82
5.6 Diskriminerende oversættelser	83
5.7 Beskatning	83
5.8 Begrænsning af antallet af tilladelser	83
6. Legitime hensyn	83
6.1 Om art. 52 TEUF	83
6.2 Udøvelse af offentlig myndighed	83
6.3 Domstolsskabte hensyn	84
6.4 Grundretskontrol	84
6.5 Proportionalitetsprincippet	84
6.6 Sammenfatning vedrørende legitime hensyn	85
7. Servicedirektivet	85
7.1 Definitioner	85
7.2 Centrale bestemmelser vedrørende etableringsfrihed for tjenesteydere – tilladelser	85
7.3 Centrale bestemmelser vedrørende etableringsfrihed for tjenesteydere – forbudte krav og krav, der skal evalueres	86
KAPITEL 11 – KAPITAL	86
2. Kort om art. 63 TEUF	86
3. Begrebet kapitalbevægelser	87
4. De berettigede og de forpligtede	87
5. Interne forhold	88
6. Diskriminationsforbud og/eller restriktionsforbud	88
6.1 Nationalitet	88
6.2 Krav om administrativ tilladelse	88
6.3 Bopælskrav	89
6.4 Krav vedrørende kreditinstitutters etablering, m.v.	89
6.5 Privatisering	89
6.6 Beskatning	89
7. Legitime hensyn	90
7.1 Hensynene i art. 65 TEUF	90
7.2 Domstolsskabte hensyn	90
7.3 Grundretskontrol	91
KAPITEL 12 – ARBEJDSKRAFT	91
1. Arbejdskraftens fri bevægelighed	91
1.2 Retskilder	91
1.3 Personelt anvendelsesområde	93
1.4 Job i den offentlige administration	95
1.5 Grænseoverskridende aspekter, rent interne forhold og diskrimination af egne statsborgere	95

- Det økonomiske samarbejde angik primært udviklingen af det indre marked (fællesmarkedet)

2.3 EKSF-Traktaten 1951 (udløbet i 2002)

EKSF = Det europæiske Kul- og Stålfællesskab

Traktaten blev indgået som en afvikling på modsætningsforholdet mellem Tyskland og Frankrig, for at skabe et forenet Europa

- De tyske og franske kul- og stålrressourcer blev sat under fælles forvaltning

Traktaten udløb den 23.7.2002, men aktiviteterne er nu inddraget i EU og EURATOM

Neo-funktionalisme

- Føderalistiske
- Prioriterer de overstatslige elementer
- Der lægges vægt på en række ikke-statslige aktører, partier, interesseorganisationer
- ”Spill-over”-begreb → Integration på et funktionelt område formodes at ’brede sig’ til andre områder

Interguvernementalisme

- Prioriterer det nationale niveau
- Medlemsstaterne er repræsenteret ved deres regeringer som de centrale aktører, der har egne nationale interesser, som de varetager
- Er modstandere af, at EU kommer til at ligne en supranational statsdannelse

2.4 EØF- og EURATOM-Traktaterne 1957

EURATOM = Det europæiske atomenergifællesskab

EØF-Traktaten → EF-Traktaten → Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde (TEUF)

Efter ændringerne ved Nice-Traktaten bestod EF-Traktaten ud over en præambel af 6 dele:

Første del → Principperne

Anden del → Unionsborgerskab

Tredje del → Fællesskabets politikker

Fjerde del → De oversøiske landes og territoriers associering

Femte del → Fællesskabets institutioner

Sjette del → Almindelige og afsluttende bestemmelser

2.6 Maastricht-Traktaten 1992

2.6.1 De danske forbehold

I Danmark blev ratifikation af Maastricht-Traktaten forkastet ved en folkeafstemning i 1992, men vedtaget året efter, efter at Danmark havde fået indsat 4 forbehold, der var opnået enighed i den såkaldte Edinburgh-afgørelse

De fire forbehold vedrører:

1. Unionsborgerskabet
2. 3. fase af ØMU'en
3. Samarbejdet om forsvarspolitik
4. Samarbejdet om retlige og indre anliggender (retsforbeholdet)
 - a. Danmark deltager ikke i Rådets vedtagelse af foranstaltninger, der foreslås i henhold til tredje del, afsnit V TEUF

= Danmark deltog ikke i overstatsligt samarbejde om retlige og indre anliggender

Efter art. 230, stk. 4 EF kan enhver fysisk eller juridisk person indbringe klage med henblik på en prøvelse af retsakter, der er rettet til vedkommende

- Der anlægges sag vedrørende en afgørelses gyldighed

Hvis en borger eller virksomhed er berørt umiddelbart og individuelt af en forordning eller en beslutning rettet til andre, kan den pågældende anlægge sag om annullation efter art. 263, stk. 4 TEUF

- Om dette er tilfældet beror på en konkret vurdering

Art. 263 TEUF opregner 4 typer ugyldighedsgrunde, som EU-Domstolen kan tage stilling til:
Inkompetence

- Foreligger, hvis en institution har udstedt en retsakt, som skulle have været udstedt af en anden institution

Væsentlige formelle mangler

- Mangler ved retsaktens form eller tilblivelse
- Fx tilsidesættelse af høringspligten i forhold til Parlamentet (jf. Roquette FreÁres-sagen)

Overtrædelse af traktaterne eller retsregler vedrørende deres gennemførelse

- Hvis en EU-retsakt strider mod en anden EU-retsakt af højere rang eller mod grundlæggende principper eller mod den almindelige folkeret

Magtfordrejning

- Hvis den kompetente myndighed har benyttet en beføjelse til at varetage hensyn, der ligger uden for dem, den har kompetence til at varetage

Hvis en klage findes berettiget, så erklærer EU-Domstolen den anfægtede retsakt for ugyldig – udgangspunktet er, at ugyldigheden virker over for alle med virkning fra den annullerede retsakts vedtagelse (ex tunc)

6.5 Præjudicielle afgørelser

EU-Domstolen har efter art. 267 TEUF kompetence til at afgøre præjudicielle spørgsmål:

- Om fortolkningen af traktaterne
- Om gyldigheden og fortolkningen af retsakter udstedt af Unionens institutioner, organer, kontorer eller agenturer

EU-Domstolen er ikke et alternativ til de nationale domstole

- Den dømmer aldrig i sager mellem borgerne/virksomhederne indbyrdes eller mellem borgerne/virksomhederne og nationalstaterne
- I præjudicielle sager efter art. 267 TEUF hjælper den de nationale domstole med at anvende EU-retten for nationalt forum

Hvem kan spørge?

En ret i en af medlemsstaterne kan anmode EU-Domstolen om at afgøre et spørgsmål, jf. art. 267, stk. 2 TEUF

- Der skal være en sag, der behandles af pågældende medlemsstat
- Der skal være tvivl om fortolkningen af traktaterne eller gyldigheden og fortolkningen af retsakter udstedt af EU's institutioner, organer, mm.
- Der skal stilles spørgsmål før der er afsagt dom

Hvem har pligt til at spørge?

Lissabon-traktaten ændrede på tærsklen for, hvornår der er et kvalificeret flertal af medlemsstaterne, der kan træffe en afgørelse i Rådet

Kvalificeret flertal:

- 55 % af medlemsstaterne med tilsammen mindst 65 % af EU's befolkning
- Der kræves et dobbelt flertal bestående af såvel medlemsstaterne som EU-borgere for at et forslag til ny lovgivning kan vedtages

Frem til 31. marts 2017 vil en medlemsstat kunne kræve, at beslutningen træffes med den "gamle" definition af et kvalificeret flertal

Parlamentet træffer normalt sine afgørelse med absolut flertal af de afgivne stemmer medmindre andet er fastsat i traktaterne

Forslag om mistillidsvotum til Kommissionen skal vedtages med to tredjedels flertal af de afgivne stemmer og af et flertal af Parlamentets medlemmer

Enstemmighed i Rådet

Krav om enstemmighed indebærer, at alle medlemsstaterne skal være enige

- De behøver dog ikke være aktivt enige og direkte stemme for

5.5 De nationale parlamenters rolle efter subsidiaritetsprincippet (nærhedsprincippet)

Subsidiaritetsprincippet = beslutninger skal tages så tæt på borgerne som muligt

- EU skal derfor kun handle, når det vil være bedre at gennemføre den pågældende retsakt på EU-plan en på nationalt, regionalt eller lokalt plan

Kommissionen skal altid, inden den fremsætter et forslag til lovgivning, undersøge om forslaget er i overensstemmelse med subsidiaritetsprincippet og begrunde dette

De nationale parlamenters rolle er, at de efter at et lovforslag er fremsat af Kommissionen indenfor otte uger kan meddele, om de er enige eller ej i, at subsidiaritetsprincippet er overholdt

5.6 Lovteknisk kvalitet

EU-lovgivningen skal være af en sådan kvalitet, at de nationale myndigheder kan anvende den korrekt, og at borgerne og erhvervslivet kan forstå den

Se mere: **Lærebog s. 168-170**

- Kodificering, omarbejdelse, konsolidering

6. Soft law (ikke-bindende regulering)

Sondringen mellem hard law og soft law er i grove træk en sondring mellem:

- Det, der fører til EU-lovgivning/direktiver eller forordninger (hard law) og
- Det, der fører til gensidig læring via rapporter med bench-marking, best practice, statistiske sammenligninger osv. (soft law)

Henstillinger og udtalelser

Disse er efter **art. 288 TEUF** ikke bindende

Den åbne koordinationsmetode

Ses som et eksempel på EU-rettens udvikling i retning af flerniveau-regulering

Princippet gælder imidlertid efter omstændighederne også anden lovgivning, fx aftaleloven

Colson-sagen

- EU-Domstolen fastslog første gang pligten til EU-konform fortolkning af national lovgivning, der implementerer et direktiv

Pfeiffer-sagen

- EU-Domstolen fastslog, at pligten til EU-konform fortolkning af national ret ikke er begrænset til fortolkningen af bestemmelser, der implementerer EU-regler, men kræver, at den nationale domstol tager den nationale lovgivning i dens helhed i betragtning for at vurdere, om den kan fortolkes i overensstemmelse med EU-retten

2.7 Hvad forstås ved fortolkning *contra legem*?

Contra legem → Fortolkning i strid med lovtekst

- Ajos-dommen er første dom, hvor EU-Domstolen udtaler sig klart om, hvad der forstås ved *contra legem* fortolkning

Kolpinghuis-sagen

- En medlemsstat kan ikke straffe alene med hjemmel i EU-konform fortolkning, hvis der ikke er hjemmel i national lovgivning

Det har i ca. 30 år været antaget i EU-Domstolens praksis, at pligten til EU-konform fortolkning ikke indebærer pligt til at fortolke *contra legem*

Se lærebog s. 236

- Ferielovsag
- Forskellig opfattelse af *contra legem* fortolkning

→ Efter EU-Domstolens dom i Ajos-sagen er det klart, at den retsopfattelse, Højesteret gav udtryk for i ferielovssagen er forkert

Ajos-sagen

- EU-Domstolen udtalte → Kravet om EU-konform fortolkning medfører en forpligtelse for de nationale domstole til i givet fald at ændre en fast retspraksis, hvis denne er baseret på en fortolkning af national ret, som er uforenelig med et direktiv

3. Direkte virkning

Når en EU-retlig regel har direkte virkning, påhviler det den nationale retsansvarer (dommer eller administrative myndighed) at forsøge at skabe normharmonien ved national fortolkning

- Hvis dette ikke er muligt, påhviler det dommeren/den administrative myndighed at tilsidesætte en national regel, der strider mod EU-reglen

Laval-sagen

- EU-Domstolen antog at art. 56 TEUF om fri bevægelighed for tjenesteydelser er direkte forpligtende for private fagforeninger

3.1 Begreber

Vertikal direkte virkning

- Foreligger, når en bestemmelse er direkte forpligtende for myndigheder og lignende i den vertikale relation mellem disse og de retsundergivne